

Hivatkozott irodalom

- KárpSz. = *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára* 1–2. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Kárpáti Kiadó, Ungvár, 2012.
- MNyA. = *A magyar nyelvjárások atlasza* 1–6. Szerk. DEME LÁSZLÓ – IMRE SAMU. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1968–1977.
- SzamSz. = CSÜRY BÁLINT, *Szamosháti szótár* 1–2. Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1935–1936.
- TESz. = *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára* 1–3. Főszerk. BENKŐ LORÁND. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1967–1976.
- ÚMTsz. = *Új magyar tájszótár* 1–5. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979–2010.

TÓTH PÉTER
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

TÁRSASÁGI ÜGYEK

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2021. évet záró közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2022. április 13-án az ELTE BTK Kari Tanács-termében tartotta meg a 2021-es évet lezáró rendes közgyűlését.

1. Kiss Jenő elnök üdvözölte a megjelenteket, örömét fejezte ki, hogy a világvárvány lecsengése után a tagság ismét jelenléti formában találkozhat, majd felkérte Maticsák Sándor egyetemi tanárt, hogy tartsa meg A magyarországi finnugor nyelvtudomány az ezredforduló után című előadását.¹

2. Az előadás elhangzása után Juhász Dezső főtitkár terjesztette elő jelentését a Társaság 2021. évi tevékenységéről.

Tisztelt Közgyűlés! Társaságunk tavalyi tevékenységét is alapjaiban befolyásolta a második éve tartó világvárvány: számos tervezett rendezvényünket vagy nem, vagy csak online formában tudtuk megtartani.

A tavaszra tervezett választmányi ülést online, íméles körlevelek formájában bonyolítottuk. Ennek tárgya az ugyancsak online formájú, 2020-ról szóló évszázad közgyűlés előkészítése volt. A választmány tagjai április elején megkapták és véleményezték a főtitkári beszámolót, valamint a Társaság gazdasági és közhasznúsági helyzetét összegző számvizsgálói bizottsági jelentést.

A 2020-as évet lezáró közgyűlést is online tartottuk meg. Az elfogadott számvizsgálói bizottsági jelentést, valamint a kiegészített főtitkári jelentést a tagság tájékoztató ímel kíséretében megkapta, és egy elektronikus szavazólap kitöltésével április

¹ L. jelen számunk első tanulmányát.

19-éig véleményezte. A beérkezett szavazatokat a szavazatszámoló bizottság összegezte. Ennek eredményeképpen megállapíthatjuk, hogy mindkét jelentést a tagság egyhangúlag támogatta. (A beszámolót l. MNy. 2021: 106–109.)

A második közgyűlés célja az öt évenként esedékes tisztújítás volt. Ennek eredetileg tervezett ideje a 2020-as év volt, de a világjárvány miatt áttevődött 2021 kora őszére. A közgyűlést előkészítő választmányi üléseket szeptember 14-én és 21-én tartottuk. A 14-i választmánynak (a tagfelvételen és helyzetjelentésen kívül) a tisztújítást előkészítő bizottság megválasztása, a 21-i alkalomnak, illetve az előkészítő bizottság javaslatainak a megtárgyalása és jóváhagyása volt a fő napirendje. A tisztújító közgyűlésre jelenléti formában az ELTE Bölcsészkarán került sor, szeptember 24-én, ahol a megjelent tagság a választmány által javasolt tisztségviselői listát egyhangúlag megszavazta. A közgyűlésen egy tudományos előadást is meghallgattunk, Hoffmann István alelnöktől: Magyar névkutatás: irányok és perspektívák címmel (l. MNy. 2021: 385–402).

A szakosztályaink közül az ősz folyamán a Magyar és az Általános nyelvészeti tartott felolvasó ülést: az előbbi kettőt, november 30-án és december 7-én, az utóbbi november 24-én. Előadók voltak: Laczkó Krisztina, Reszegi Katalin, Varga Mónika. A Magyar szakosztály nemzetközi konferenciát is rendezett: Felelős nyelvészet – Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia (november 18–19). Társzervezők: ELTE Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszéke, valamint az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskolájának Interkulturális nyelvészet doktori programja.

A Magyar tanári tagozat 2021-ben huszonnegyedik alkalommal rendezte meg a Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny fordulóját (május 21–23.). 2020-tól a versenyek online formában zajlanak, immár öt országban, több mint 50 000 diák részvételével. A Magyar Nyelvtudományi Társaság fő szakmai partnere 2020 őszétől a Károli Gáspár Református Egyetem, amely komoly erőket fektetett a hatalmasra duzzadt verseny informatikai és szellemi infrastruktúrájának kiépítésébe és folyamatos fejlesztésébe. – 2014 óta a Társaság Magyar tanári tagozata hirdeti és szervezi meg az Eötvös József országos középiskolai szónokverseny iskolai, regionális és Kárpát-medencei fordulóját is. A versenyt – online formában – 2021-ben is sikeresen lebonyolítottuk a középiskolák részvételével (regionális fordulók: március 24., döntő: április 14.). A versenyhez kapcsolódva a felkészítő tanárok és a diákok számára szakmai programot is szerveztünk. A Magyar tanári tagozat több szakmai honlapot gondoz: az Eötvös József országos középiskolai szónokverseny és a Magyar tanári tagozat honlapját, valamint 2020 nyaráig a Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási versenyét. Megjelent a Magyar tanári tagozat által gondozott Anyanyelv-pedagógia szakfolyóirat 14. évfolyama. A tagozat november 27-én rendezte meg a VII. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferenciát.

A Névtani tagozat egy konferenciát rendezett, a konferenciasorozat szempontjából jubileumi jelleggel: Alkalmazott Névkutatás 2021: Tíz év távlatából (2021. okt. 18.). A rendezvény társszervezői az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete és a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke voltak. A tagozat égisze alatt jelent meg a Névtani Értesítő folyóirat aktuális, 43. száma.

A Pragmatika Tagozat, a Pragmatika Centrum Országos Kutatóközpont és a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara 2021. szeptember 10-én a Debreceni Egyetemen rendezte meg a Kísérletes pragmatika Magyarországon című kerekasztal-konferenciáját.

3. Vidéki csoportjainktól a következő beszámolókat kaptam:

A szegedi csoport támogatásával rendezték meg 2021 februárjában a 29. gyulai Implom József középiskolai helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjét (online formában), illetve október 8-án a Deme László születésének centenáriuma emlékező konferenciát (a SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszékével és az Anyanyelvápolók Szövetségével).

A debreceni csoport 2021 őszén két tudományos előadást tartott: november 25-én (Kovács Éva, A természeti környezetre utaló településnevek általános kérdéseiről) és december 9-én (Szilágyi-Varga Zsuzsa, A romániai helynévkompetencia-felmérés eredményeiről).

A szombathelyi csoport részt vett a 2021. november 27-i VII. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia megrendezésében, amelybe online formában lehetett bekapcsolódni. A csoport három tagja részt vett a Vas megyei Zsennyén 2021. augusztus 31-én megrendezett Cicelle Napok programjában. A rendezvényhez kapcsolódó konferencia témája a burgenlandi magyarság múltja és kultúrája volt.

Az egri csoport az őszi folyamán két előadást tartott az Eszterházy Károly egyetemmel közös szervezésben: szeptember 30-án (F. Gulyás Nikolett, Mintha csak hazatérnél. Udmurtföldi élménybeszámoló) és október 13-án (Maticsák Sándor, Sumérok, hunok és halzsíros atyafiak. Nyelvünk eredetkérdései).

4. A kiadványokról szólva első helyen kell megemlékeznünk a Társaság fő folyóiratáról, a 2021-ben már 117. évfolyamát maga mögött tudó Magyar Nyelvről, amely rendben megjelent, papíron is, mind a négy füzetével, változatlan tartalomgazdagsággal. Pillanatnyilag a folyóiratnak még működik a régi honlapja is: a 2021/3. számig érhető el rajta a korábbi füzetek, de a 2021/4. számtól már az új honlap szolgálja ki az olvasókat, az úgynevezett Open Journal System (OJS) keretében, amelyet az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár bocsát a rendelkezésünkre. Az új honlap kiépítéséhez pályázati támogatást is igénybe vettünk. – A csak online formában működő Anyanyelv-pedagógia szintén sikerrel zárta a tavalyi évet, számai időben megjelentek. – A Névtani Értesítő 2021-es kötete már felkerült az internetre, várjuk a nyomdai megjelenést. – Itt teszek említést a Társaság honlapjáról, melynek átalakítását tavaly ősszel kezdtük el, új felületen, számos tartalmi és formai újítást bevezetve. A folyamat még jelenleg is zajlik, várjuk tagtársaink építő megjegyzéseit.

5. A Társaság állandó feladatai között tartja számon 70., 80., 90. életévüket betöltő tagjainak a köszöntését, valamint a megemlékezést az elhunyt tagtársakról. A laudációkat és a nekrológokat a Társaság folyóirata, a Magyar Nyelv folyamatosan közli. 2021 folyamán két neves tagtársunk születésének centenáriuma emlékkonferenciákat is rendeztünk. Egykori elnökünkről, Benkő Loránd akadémikusról november 15-én emlékeztünk meg az MTA I. Osztályával közösen, Deme László professzorról pedig két ülésen is: először Budapesten, az Anyanyelvápolók Szövetségével, június 16-án, másodszer pedig Szegeden, október 8-án az SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszékével (az Anyanyelvápolók Szövetsége itt is társrendező volt). A Deme-emlékülések anyaga önálló kötetben az idén jelent meg (Deme László szellemi öröksége. Előadások a nyelvtudós születésének centenáriuma. Szerk. NAGY L. JÁNOS. Anyanyelvápolók Szövetsége, Budapest, 2022), a tavaly novemberi Benkő-emlékkonferencia előadásai pedig a Magyar Nyelv 2022/1. számában látnak napvilágot.² – Tavaly veszítettük el jeles kollégáink

² A szám időközben megjelent.

közül többek között Békési Imrét, Szabó Józsefet, Kemény Gábort, Pusztai Ferencet, Szabó Gézát. Emléküket kegyelettel megőrizzük.

6. Beszámolóm végére érve, összefoglalásként megállapíthatjuk: a Magyar Nyelvtudományi Társaság az elmúlt egy esztendőben a világhárvány nehézségei ellenére is tovább folytatta sokszínű szakmai, tudományos és ismeretterjesztő tevékenységét. Bízunk benne, hogy ez a munka a jövőben is töretlenül folytatódhat. Működésünk anyagi alapjait zömmel pályázati forrásokból fedezzük, de szükségünk van a rendszeresen befizetett tagdíjakra és a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásából származó támogatásra.

Kérem a tisztelt tagságot beszámolóm elfogadására.

7. A közgyűlés a főtitkári beszámolót egyhangúlag elfogadta. Ezt követően Gerstner Károly olvasta fel a pénztárosi jelentést. A Társaság pénzügyei a 2021. évben a következőképpen alakultak:

Összes bevétel: 11 878 100 Ft

2020. évi maradvány:	31 863 Ft
SZJA 1%-ának felajánlásából:	108 205 Ft
Tagdíjbefizetés:	108 000 Ft
Kiadványértékesítés:	32 000 Ft
Pártolói tagdíj:	60 000 Ft
Egyéb (pályázatok, folyóirat-támogatások, versenyek)	11 538 032 Ft

Összes kiadás: 11 870 100 Ft

Személyi kifizetések:	4 520 000 Ft
Szerkesztői és egyéb díjak, munkabér:	3 980 000 Ft
Kifizetéseket terhelő járulékok:	540 000 Ft
Dologi kiadások:	7 342 080 Ft
Bérleti díj:	420 000 Ft
Postaköltség:	301 760 Ft
Banki költségek:	360 400 Ft
Beszerzések:	1 200 000 Ft
Egyéb (nyomdaköltség, tárhelyszolgáltatás, versenyekhez tartozó szolgáltatások):	5 059 920 Ft

2021. évi maradvány:

8 020 Ft

Gerstner Károly pénztáros közölte, hogy a közhasznúsági jelentés szakmai részét a főtitkári beszámoló, pénzügyi fejezetét egy részletes, több oldalas pénzügyi kimutatás alkotják. Ez utóbbi, amelynek a sarokszámait fentebb szóban ismertette – és amelyet Bakonyiné Tóth Gabriellának köszönünk – mindenki számára papíron is megtekinthető, táblázatait pedig a közgyűlés számára kivetítette. Kiss Jenő elnök ezek után szavazásra tette fel a pénztárosi és a közhasznúsági jelentést. Ezeket a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

8. Választmányunk az idén két kitüntetés odaítéléséről döntött. A Társaság díszoklevelét – pályája főbb állomásait is felvillantva – elnökünk Grétsy Lászlónak, az ELTE professor emeritusának nyújtotta át, fölolvassa az oklevél szövegét: „A Magyar Nyelvtudományi Társaság díszoklevelet adományoz dr. GRÉTSY LÁSZLÓ tagtársunknak, a közszeretnek örvendő magyar nyelvésznek, köztiszteletben álló kollégánknak, a tudománynépszerűsítés mesterének, az anyanyelv fáradhatatlan kutatójának és örének emberi, tanári és tudói példamutatásáért.” Grétsy professor úr megköszönte a díszoklevelet, az elnöki méltatást, és felelevenítette életének azokat a sorsfordító mozzanatait, amelyek meghatározóak voltak kutatói, oktatói és közéleti szereplésében.

A Társaság Zsirái Miklós-díjat Ruttkay-Miklián Eszter kapta. Kiss Jenő elnök méltató szavak kíséretében adta át az oklevelet. A díjazott köszönetet mondott a kitüntetésért, egyben meghívta a résztvevőket a zirci Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház Reguly-kiállítására.

9. A közgyűlés utolsó napirendi pontja a tagfelvétel volt. Juhász Dezső felolvasta azok nevét, akik az elmúlt időszakban felvételüket kérték (mindegyik jelölt élvezi a választmány támogatását): Navracsics Judit, Pölcz Ádám, Tölgyesi Tamás és Szalai Andrea. Kiss Jenő szavazásra tette föl a kérdést; a közgyűlés mindegyik jelölt felvételét egyhangúlag támogatta.

10. Kiss Jenő ismételten megköszönte az előadást, gratulált a kitüntetetteknek, s mindenkinek jó egészséget kívánva berekesztette a közgyűlést.

JUHÁSZ DEZSŐ
Magyar Nyelvtudományi Társaság
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Manherz Károly 80 éves

A laudáció a vele szemben támasztott klasszikus elvárások alapján meglehetősen kötött szövegfajta: retrospektív összegzés, mely tények és adatok segítségével bemutatja az ünnepelt pályafutását, méltatja munkásságát. Manherz Károly 1968-tól 44 éven keresztül dolgozott az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, az utóbbi egy évtizedben pedig professor emeritusként segíti a vezetésével 1992-ben megalapított Germanisztikai Intézetben folyó munkát. E több mint fél évszázad kiemelkedő oktatói, kutatói, tudományszervezői tevékenysége és nem utolsósorban az oktatáspolitikában, valamint az Egyetem és a Bölcsészettudományi Kar vezetésében betöltött szerepvállalásai okán többször méltatták őt szóban és írásban is kerek évfordulók alkalmából. Tanítványaként és doktoranduszaként, majd munkatársaként – mint ahogy a 70. születésnapján intézeti körben elmondott köszöntésem is – személyes, így kissé rendhagyó is lesz, hovatovább a szövegfajtától elvárt emelkedett stílus is döcögni fog néha. A kutatási eredmények, publikációk, projektek, funkciók, elismerések és kitüntetések számbavétele helyett – ez sem lenne könnyű feladat, de megtették már